

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 8Cdo/221/2019
Identifikačné číslo spisu: 2116207148
Dátum vydania rozhodnutia: 26.08.2020
Meno a priezvisko: JUDr. Oľga Trnková
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2020:2116207148.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne Prima banky Slovensko, a. s ., so sídlom v Žiline, Hodžova 11, IČO: 31 575 951, proti žalovanému T. M., bývajúcemu v B. N. M. XX, o 9 971,36 € s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde Trnava pod sp. zn. 8 C 91/2016, o dovolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Trnave z 21. mája 2019 sp. zn. 11 Co 131/2018, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Trnave z 21. mája 2019 sp. zn. 11 Co 131/20178 a rozsudok Okresného súdu Trnava z 15. marca 2018 č. k. 8 C 91/2016-68 vo výroku, ktorým zamietol žalobu na zaplatenie zmluvného úroku vo výške 13,90 % ročne z nezaplatenej istiny 9 971,36 € od 17. januára 2014 do zaplatenia a rozhodol o náhrade trov konania, z r u š u j e a vec v rozsahu zrušenia vracia Okresnému súdu Košice Trnava na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Trnava rozsudkom z 15. marca 2018 č. k. 8 C 91/2016-68 platobný rozkaz Okresného súdu Trnava č. k. 8 C 91/2016-26 z 27. mája 2016 v celom rozsahu zrušil (I.), žalovanému uložil povinnosť zaplatiť žalobkyni 10 484,68 € spolu s úrokom z omeškania 5 % ročne počítaným zo sumy 9 971,36 € od 17. januára 2014 do zaplatenia a to do šesťdesiat dní od právoplatnosti rozsudku (II.), vo zvyšku žalobu zamietol (III.) a žalobkyni priznal náhradu trov konania voči žalovanému v rozsahu 37 % (IV.). Vykonaným dokazovaním mal preukázané, že medzi stranami bola 18.7.2013 uzavretá úverová zmluva, ktorá má charakter zmluvy o spotrebiteľskom úvere a na základe ktorej bol žalovanému poskytnutý úver v sume 10 000,- €, ktorý sa zaviazal vrátiť a zaplatiť celkové náklady spojené so spotrebiteľským úverom. Po jej preskúmaní zistil, že obsahuje všetky zákonné náležitosti, RPMN je uvedené správne, rovnako ako suma, ktorú má zaplatiť spotrebiteľ. Konštatoval, že žalobkyňa má nárok na zaplatenie sumy poskytnutého úveru, ako aj úrokov z úveru až do dňa vyhlásenia mimoriadnej splatnosti t. j. do 14.1.2014. Preto v tejto časti žalobe vyhovel a uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobkyni dlžnú istinu 9 971,36 €, ako aj úroky z úveru vo výške 13,9 % od 18.7.2013 do 16.1.2014, odpočítaní úhrad vo výške 192,80 €, ktoré už boli započítané na úroky z omeškania t. j. uplatnenú sumu 508,27 €, ako aj úroky z omeškania po splatnosti jednotlivých splátok vo výške 5,05 € t. j. sumu 19 484,68 €. Teda nárok na zaplatenie úrokov z úveru po vyhlásení mimoriadnej splatnosti z rozvedených dôvodov nepriznal. Vychádzal pritom z ustálenej rozhodovacej praxe riešiacej túto otázku. Za nedôvodný

považoval aj nárok na zaplatenie úrokov z omeškania z úrokov z úveru, nakoľko úroky sú príslušenstvom pohľadávky v zmysle § 131 ods. 3 OZ a súčasne je ním aj úrok z omeškania. O trovách konania rozhodol podľa § 255 ods. 1 CSP v spojení s § 262 ods. 1 CSP a § 263 ods. 1 CSP.

2. Krajský súd v Trnave na odvolanie žalobkyne rozsudkom z 21. mája 2019 sp. zn. 11 Co 131/2018 rozsudok okresného súdu v napadnutej zamietajúcej časti a závislom výroku o náhrade trov konania potvrdil. Žalovanej priznal náhradu trov odvolacieho konania v celom rozsahu. Stotožnil sa so súdom prvej inštancie, že dohodnuté úroky patria len do splatnosti dlhu (jeho splátok). Od splatnosti je dlžník v omeškani a musí platiť úroky z omeškania, pretože v opačnom prípade by na ťarchu spotrebiteľa dochádzalo k dvojnásobnému zaťaženiu a to jednak v podobe úrokov z úveru ako aj úrokov z omeškania, čo by spôsobovalo značnú nerovnováhu vo vzťahoch medzi účastníkmi. Vysporiadal aj s ostatnými odvolacími námietkami, ktoré vyhodnotil za nedôvodné. O trovách odvolacieho konania rozhodol podľa § 396 ods. 1 CSP v spojení s § 255 ods. 1 CSP.

3. Proti tomuto rozsudku krajského súdu v zamietajúcej časti nároku na zmluvný úrok vo výške 13,9 % ročne zo sumy 9 971,36 € od 17.1.2014 do zaplatenia. Navrhla, aby ho najvyšší súd v tejto časti, spolu s rozsudkom súdu prvej inštancie, zrušil a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie. Prípustnosť dovolania vyvodzovala z § 421 ods. 1 písm. b/ CSP, keď právna otázka, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená je otázka: „má veriteľ právo na zmluvne dohodnuté úroky z poskytnutého úveru až do jeho vrátenia, a to aj za obdobie po splatnosti úveru?“. Táto otázka, od vyriešenia ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu, nebola zatiaľ v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu vyriešená. Trvala na tom, že neobstoí tvrdenie súdov nižšieho stupňa, že po zosplatnení úveru veriteľovi už neprislúcha nárok na odplatu za poskytnuté peňažné prostriedky. Uvedený záver podľa jej názoru jednoznačne vyplýva z podrobne v dovolaní rozvedených skutočností, ktorými sú: 1/ súlad dohody o úrokoch so zákonom, 2/ absencia právnej úpravy obmedzujúcej nárok veriteľa na zmluvný úrok momentom zosplatnenia úveru, 3/ množstvo zákonných ustanovení podporujúcich záver o nároku veriteľa na zmluvný úrok od času poskytnutia úveru do jeho vrátenia, 4/ negatívne dôsledky odopretia nároku veriteľa na zmluvný úrok po zosplatnení dlhu, 5/ aktuálna judikatúra a 6/ český príklad riešenia.

4. Žalovaný sa k dovolaniu nevyjadril.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 35 CSP) preskúmal vec a zistil, že sú splnené procesné podmienky prejednávania veci. Dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP).

6. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

7. Žalobkyňa vyvodzuje prípustnosť svojho dovolania z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b/ CSP, podľa ktorého dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená. Právnou otázkou, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená je podľa dovolateľky otázka:

„Má veriteľ právo na zmluvne dohodnuté úroky z poskytnutého úveru až do jeho vrátenia, a to aj za obdobie po (predčasnej) splatnosti úveru?“.

8. So zreteľom na riadne nastolenie právnej otázky spôsobom zodpovedajúcim § 432 ods. 2 CSP dospel dovolací súd v danej veci k záveru, že tento mimoriadny opravný prostriedok žalobkyne je v danom prípade procesne prípustný v zmysle uvedeného ustanovenia CSP, keď v čase podania dovolania predmetná právna otázka v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu nebola ešte vyriešená. Následne

dovolací súd skúmal, či je dovolanie žalobkyne aj dôvodné. Dospel k záveru, že dovolanie je čiastočne dôvodné.

9. V konaní nebolo sporným, že žalobkyňa uzavrela so žalovaným 31.10.2014 úverovú zmluvu č. XXXXXX, na základe ktorej poskytla žalovanému úver vo výške 5 000,- €, ktorý sa zaviazal splácať v 120 pravidelných mesačných splátkach vo výške 77,49 €, úroková sadzba pri poskytnutí úveru bola fixná 13,9 % ročne, ročná percentuálna miera nákladov (ďalej len „RPMN“) predstavovala 16,61 %, priemerná hodnota RPMN predstavovala 16,81 %. Nakoľko žalovaný riadne a včas neplnil podmienky úverovej zmluvy, žalobkyňa žalovaného vyzvala na predčasné splatenie celého úveru, ktorá suma predstavovala 5 012,36 €, najneskôr do 29.11.2015. Táto suma pozostávala z istiny 4 773,81 €, úrokov, úrokov z omeškania, poplatku za upomienky a za poistenie. Žalovaný po zosplatnení úveru nere realizoval žiadne úhrady. Preto žalobkyňa podala žalobu, ktorou sa domáhala voči žalovanému zaplata istiny 4 773,81 €, úrokov vo výške 173,43 €, úrokov z omeškania 1,32 €, úrokov z omeškania vo výške 5 % ročne z istiny a (zmluvných) úrokov z istiny od zosplatnenia t. j. od 19.11.2015 do zaplata.

10. V priebehu dovolacieho konania najvyšší súd uznesením sp. zn. 5 Cdo 42/2020 nastolenú právnu otázku vyriešil, zrušil rozsudok krajského súdu a rozsudok okresného súdu vo výroku, ktorým zamietol žalobu v časti požadovaného zmluvného úroku uplatneného z nezaplata istiny od 22.12.2015 (t. j. od predčasnej splatnosti) do zaplata. V odôvodnení (odsek 14 - 24) uviedol:

10.1. „Otázka (ne)možnosti kumulácie zmluvných úrokov a úrokov z omeškania po zosplatnení úverovej zmluvy, kde jednou zo zmluvných strán je spotrebiteľ, je predmetom dlhodobej diskusie odbornej verejnosti, nakoľko jednoznačné legislatívne riešenie, ktoré by sa výslovne k problematike vyjadrilo, absentuje. Z rozhodovacej praxe odvolacích súdov pretrváva nesúlad v riešení otázky možného priznania zmluvných úrokov po predčasnom zosplatnení úveru, kedy sa vyprofilovali tri skupiny rozhodnutí.

10.2. Jedna kategória rozhodnutí zmluvné úroky po zosplatnení úveru nepripúšťa a priznáva len úroky z omeškania. Odôvodňuje to tým, že po nadobudnutí splatnosti úveru (či už celého alebo jednotlivých splátok) veriteľovi vzniká nárok na vrátenie požičanej sumy, vrátane úrokov kapitalizovaných ku dňu splatnosti úveru (alebo jeho časti). Ak teda nastal stav, kedy dlžník už nemá právny titul mať peňažné prostriedky u seba (pretože tieto sú už splatné) a tieto užívať, niet dôvodu ani na to, aby veriteľ inkasoval úroky, ktoré by mu patrili výhradne za stavu oprávnenej držby prostriedkov dlžníkom (rozsudok KS BA 3 Co 129/2018, KS BA 4 Co 86/2019, KS TT 24 Co 51/2019, KS TT 24 Co 769/2015, KS KE 11 Co 168/2018, KS PO 22 Co 67/2017, KS BB 12 Co 311/2017, KS NR 25 Co 211/2017, KS TN 19 Co 57/2018, KS ZA 5 Co 113/2019).

10.3. Druhá skupina rozhodnutí kumuláciu zmluvne dohodnutých úrokov a úrokov z omeškania po predčasnom zosplatnení úveru pripúšťa. Argumentuje zmluvnou autonómiou strán, kedy žiaden zákon výslovne nezakazuje dohodnúť úroky i za dobu, po ktorú bude istina dlžníkom skutočne užívaná do jej faktického vrátenia veriteľovi, teda i za dobu, v ktorej sa dlžník ocitne v omeškani so splnením svojho záväzku. Pokiaľ by takáto dohoda nebola prípustná, mohlo by to vyvolať absurdnú situáciu, keby sa dlžník porušením svojich zmluvných povinností splácať úverové splátky dostal do výhodnejšej pozície, v ktorej by napriek nevráteniu peňažných prostriedkov mal tieto vo svojej dispozícii naďalej bez povinnosti uhradiť odmenu za ich poskytnutie, t. j. zaplatiť veriteľovi úrok aj za obdobie po predčasnom zosplatnení úveru vyvolanom porušením zmluvných povinností (rozsudok KS KE 5 Co 297/2017, KS NR 7 Co 116/2018, KS BA 16 Co 108/2018, KS BA 8 Co 138/2017, KS BB 43 Cob 186/2013, KS NR 7 Co 326/2017, KS TN 3 Co 210/2018, KS ZA 11 Co 12/2017).

10.4. Tretia skupina rozhodnutí pripúšťa kumuláciu dohodnutých úrokov a úrokov z omeškania obmedzene, iba do výšky, akú by pri riadnom plnení povinností žalovaný na dohodnutých úrokoch zaplatil. Vychádza z názoru, že aj po predčasnom zosplatnení úveru zostáva záväzok platiť úrok rovnaký, ako v čase jeho dojednania, t. j. patrí v rovnakej výške a za rovnaké obdobie, bez ohľadu na to, či k omeškaniu dlžníka s platením úveru došlo alebo nedošlo. Súčasne vyslovila názor, že dojednanie, podľa ktorého veriteľovi patria v prípade omeškania dlžníka úroky až do skutočného vrátenia istiny

úveru je pre dlžníka - spotrebiteľa nevýhodné, a preto v zmysle § 54 ods. 1 Občianskeho zákonníka neplatné. (rozsudok KS BB 17 Co 120/2019, KS KE 6 Co 168/2018).

10.5. Zmluva o úvere uzavretá medzi stranami sporu je spotrebiteľskou zmluvou podliehajúcou zákonu č. 129/2010 Z.z. o spotrebiteľských úveroch (ďalej len „zákon o spotrebiteľských úveroch“). Tento zákon ale nepokrýva všetky otázky vzniku úverového zmluvného vzťahu, práv a povinností strán, ktoré zo zmluvného vzťahu vyplývajú, riešenia otázok, na akú dobu je dlžník povinný platiť úroky z poskytnutého úveru, vzťah úrokov z úveru a úrokov z omeškania, výšku úrokov z omeškania, ktoré sú predmetom úpravy Obchodného zákonníka. Zmluva o úvere je v zmysle § 261 ods. 6 písm. d/ Obchodného zákonníka v znení účinnom ku dňu uzavretia zmluvy o úvere tzv. absolútnym obchodom, a preto bez ohľadu na povahu účastníkov zmluvy o úvere je potrebné pri posudzovaní tohto právneho vzťahu vychádzať aj z ustanovení Obchodného zákonníka o zmluve o úvere § 497 a nasledujúce. Ustanovenia Občianskeho zákonníka sa v prípade právneho vzťahu, účastníkom ktorého je spotrebiteľ, použijú vtedy, ak v Občianskom zákonníku existuje také ustanovenie, ktoré je možné prednostne aplikovať (§ 52 ods. 2 OZ).

10.6. Z ustanovenia § 497 a § 502 ods. 1 Obchodného zákonníka vyplýva, že zmluva o úvere nemôže byť dohodnutá ako bezúročná. U spotrebiteľských úverov je jednou z náležitostí, ktoré musí zmluva obsahovať, uvedenie doby trvania zmluvy (§ 9 ods. 2 písm. d/ zákona o spotrebiteľských úveroch). To znamená, že doba trvania zmluvy pri jej vzniku je časovo ohraničená. V súčasnej právnej úprave zmluvy o úvere absentuje explicitná úprava konečného okamihu povinnosti dlžníka platiť úroky z poskytnutých peňažných prostriedkov, v § 502 ods. 1 veta prvá Obchodného zákonníka je uvedené len to, že dlžník je povinný platiť veriteľovi úroky z úveru od doby poskytnutia peňažných prostriedkov.

10.7. Zo žiadneho ustanovenia Obchodného zákonníka, Občianskeho zákonníka či zákona o spotrebiteľských úveroch nevyplýva zákaz dohody účastníkov úverovej zmluvy o povinnosti dlžníka platiť úroky z úveru až do úplného splatenia úveru. Obchodný zákonník, ani Občiansky zákonník nemodifikuje moment trvania záväzku platiť úrok, ani jeho výšku v prípade omeškania dlžníka s platením úveru ani v prospech dlžníka, ani v prospech veriteľa.

10.8. Za situácie, že dlžník z úverového vzťahu porušil povinnosť splácať úver, v dôsledku čoho došlo k jeho zosplateniu veriteľom, je nutné dospieť k záveru, že neexistuje rozumný dôvod na to, prečo by dlžník nemal platiť úroky z úveru, ktoré sú odplatom za poskytnutý úver, a to vo výške, na akej sa s veriteľom dohodol. Peňažnými prostriedkami, resp. protihodnotou za nich získanou dlžník disponuje, zmluvné povinnosti porušil a z porušenia povinností profitovať nemôže, keďže zmluvné úroky sú spravidla vyššie ako úroky z omeškania.

10.9. Zosplatenie je inštitút slúžiaci ochrane veriteľa, podstata úverového vzťahu a jeho existencia zostáva zachovaná, veriteľ nemá peňažné prostriedky, patrí mu za ne dohodnutá odmena, záväzok dlžníka v zmysle platenia dohodnutej odmeny zostáva nedotknutý a aplikuje sa na dobu, na ktorú bola zmluva dohodnutá ako doba riadneho splácania úveru, keďže dohodnuté úroky majú zmluvný základ. Rozdiel je len v tom, že pre omeškание k povinnosti platiť zmluvné úroky pristupuje povinnosť platiť úroky z omeškania. Inak povedané dlžníkovi zostáva záväzok platiť úrok rovnaký, ako v čase jeho dojednania, t.j. veriteľovi patrí úrok v rovnakej výške a za rovnaké obdobie, bez ohľadu na to, či k omeškaniu dlžníka s platením úveru došlo alebo nedošlo.

10.10. Pre spotrebiteľa je však nevýhodné, aby platiť úroky až do zaplatenia istiny. Dojednanie, ktorého obsahom je platenie dohodnutých úrokov až do zaplatenia istiny jeho postavenie zhorší. Pokiaľ by totiž spotrebiteľ, ktorý sa pre svoju ekonomickú situáciu dostal s plnením splátok úveru do omeškania, musel v dôsledku vyhlásenia predčasnej doby splatnosti úveru platiť dohodnuté úroky až do úplného splatenia istiny, zaplatil by v konečnom dôsledku sumu neprimerane vysokú ako náhradu za poskytnutie peňazí. Dohodnuté úroky predstavujú cenu peňazí za ich poskytnutie na vopred dohodnuté obdobie, tzn. že jej výška musí byť stanovená v čase uzatvorenia zmluvy o úvere. Dlžník teda presne vie koľko bude povinný za poskytnuté peniaze veriteľovi zaplatiť.

10.11. Túto vedomosť však dlžník - spotrebiteľ nemá v prípade dojednaní, ktoré umožňujú navyšovanie tejto ceny bez jej presného ohraničenia. Keďže spotrebiteľ nevie predpokladať časový úsek svojho omeškania nie je možné ani určiť celkovú výšku zmluvného úroku, ktorý sa môže bez fixného ohraničenia navyšovať neobmedzene. Takto stanovená cena teda nie je vyjadrená určito, jasne a zrozumiteľne. Z tohto dôvodu potom dojednanie, ktorým sa dlžník - spotrebiteľ zaviazal platiť dohodnuté úroky až do úplného zaplatenia istiny po vyhlásení predčasnej doby splatnosti úveru spôsobuje značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa. Takéto dojednanie je teda porušením ustanovenia § 53 ods. 1 OZ.

10.12. Na druhej strane postavenie veriteľa - dodávateľa sa aj bez uvedeného dojednaní nezhorší, pretože v prípade, ak mu v dôsledku nesplatenia úveru v dohodnutej dobe vznikne škoda jeho právo zostáva zachované, pravda po zohľadnení zaplatených úrokov z omeškania, ktoré plnia funkciu paušalizovanej náhrady škody.

10.13. Dovolací súd dospel k záveru, že v prípade vyhlásenia predčasnej splatnosti úveru veriteľovi náleží úrok z istiny vo výške, akú by pri riadnom plnení povinností dlžník zaplatil ako cenu peňazí“.

11. Dovolací súd sa aj v predmetnej veci stotožňuje s uvedeným záverom.

12. Na základe uvedeného dovolací súd dospel k záveru, že dovolanie je prípustné a zároveň dôvodné, a teda je potrebné rozhodnutie odvolacieho súdu v napadnutej časti zrušiť (§ 449 ods. 1 CSP). Keďže nápravu nemožno dosiahnuť iba zrušením rozhodnutia odvolacieho súdu, dovolací súd zrušil aj rozhodnutie súdu prvej inštancie (§ 449 ods. 2 CSP) a vec mu vrátil v rozsahu zrušenia na ďalšie konanie.

13. Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej inštancie a odvolací súd sú viazané právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 CSP). Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 454 ods. 3 CSP).

14. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.